

EĞİTİM ve İNSANİ BİLİMLER DERĐİSİ

Teori ve Uygulama

Cilt: 9 / Sayı: 17 / Yaz 2018

JOURNAL OF EDUCATION and HUMANITIES

Theory and Practice

Vol:9 / No: 17 / Summer 2018

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİLMESİNDE KÜLTÜR AKTARIMI ÜZERİNE ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ MERKEZLİ BİR İNCELEME

A STUDENT - CENTERED STUDY ON THE CULTURAL TRANSFER DURING TEACHING OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Yasin YAYLA

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİLMESİNDE KÜLTÜR AKTARIMI ÜZERİNE ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ MERKEZLİ BİR İNCELEME

Yasin YAYLA¹

Öz: Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kültürün nasıl ve ne seviyede aktarılması gerektiği başlı başına bir tartışma konusu iken bunun Türkiye dışında nasıl yapılacağı ayrı bir problem alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada bu problemin çözümüne katkı sağlamak hedefiyle yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kültür aktarımı hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Nitel araştırma metotlarından vaka çalışmasının kullanıldığı araştırmaya amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş ve 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Sırbistan Novi Pazar Belediyesi Türk Kültürü Merkezinde eğitim-öğretim sürecine devam eden 13 öğrenci dâhil edilmiştir. Öğrencilerin seçilmesi sürecinde, Türkçeye hâkim olmanın ve Türk kültürü hakkında fikir sahibi olacak kadar bu dille vakit geçirmiş olmanın gerekli olduğu düşünülerek B1 seviyesindeki 13 öğrenciden veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kültür aktarımına dair görüşleri ortaya konmuştur. Öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken Türk kültürünü de öğrenmeyi bir ihtiyaç olarak gördükleri ve Türkiye dışındaki Türkçe öğretiminin bu konuda tek başına yeterli olmadığı, araştırma neticesinde ortaya çıkan sonuçlardan bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, kültür, kültür aktarımı

Giriş

Dil ve kültür münasebeti

Her cemiyetin kendi mana dünyası ile örülmüş bir dili vardır. Bu dil örgüsü, içinde dilin ait olduğu cemiyetin inanışlarını, âdetlerini, görüp geçirdiklerini, kısacası dili konuşan cemiyetin tarihi boyunca biriktirdiği her değeri; yani kültürü ihtiva eder. Bundan dolayı bir dili öğrenen kişi, o dilin ait olduğu kültüre temas etmek mecburiyetinde kalır. Demirel'e (2007) göre dilin insanlar arasında haberleşme aracı olarak kullanılması onun içtimai bir vazifesi olduğunu ortaya koyar ve dil, cemiyet ile o cemiyete ait kültür arasında münasebet kurar.

Dilde yaşanan değişimler kültürdeki değişikliği ve kültürdeki değişimler de dildeki değişikliği beraberinde getirir. Mesela beş yüz yıla yakın Osmanlı hâkimiyetinde kalmış olan

1) Dr., Sırbistan Novi Pazar Devlet Üniversitesi, yyasinyayla@gmail.com

Sırbistan ve Bosna-Hersek'te Türk kültüründen birçok iz bulmak mümkündür. Bu izlerin bir örneği olmak üzere bugün her ırkın kendisi için ayrı bir adlandırma seçtiği fakat aslında ufak tefek farklarla hepsine genel olarak Güney Slavların dili diyebileceğimiz Sırpça, Hırvatça ve Boşnakçada Abdullah Škaljić'in tespitine göre Türkçe üzerinden geçmiş 8742 kelime bulunmaktadır (1966). Türkçe de buna benzer tesirlere yabancı değildir. Batıdan gelen kelimelerin dilimize girdiği dönem ile Arapça ve Farsçadan gelen kelimelerin dilimize girdiği dönemdeki kültür yapımızın aynı olduğu söylenemez.

Dil, nesilden nesile hem bilgilerin aktarılmasını hem de kültürün aktarılmasını sağlar. Okur ve Keskin'e (2013) göre insan belli bir cemiyet içinde doğar ve genellikle o cemiyetin dilini öğrenerek yetişir. İnsan yetiştiği cemiyetin dilini öğrenirken hem o cemiyetin düşünme faaliyetini hem de kültürünü elde eder. Böylece insan, dilinin dünyaya bakışı, kültürü ve mefhumlarıyla çevresini algılar; bu algılar yoluyla da düşünme filini gerçekleştirerek dilini yetkinleştirir. Gelişen dili de onun düşünme yetkinliğini artırır. Öyle ki bir kültürün o cemiyetin fertleri tarafından yaşatılabilmesi ve gelecek nesillere aktarılabilmesi için gerekli olan en mühim unsurlardan birisi dildir. Bu duruma verilebilecek en güzel örneklerden birisi Almanya'da yetişen Türk gençleridir. Almanya'da yaşayan Türk gençlerinden Türkçesi iyi seviyede olanların Türk kimliklerini ve kültürlerini korumada Türkçesi iyi seviyede olmayanlardan daha başarılı olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur (Yıldız, 2012).

Bu bilgilere dayanarak dil ile kültürün birbirinin parçası olduğu, birinin değişmesi durumunda ötekini de değiştiği ve iki mefhumun birlikte şekillendiği söylenebilir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi ve kültür

Günümüz dünyasında yaşanan birçok gelişme sebebiyle haberleşme, ulaşım, ticaret gibi şeyler daha kolay hâle gelmiştir. Bu gelişmeler sebebiyle yabancı dillerin ehemmiyeti daha da artmıştır. Bir yabancı dili bilmek alelade bir şey hâline gelip ikinci ve üçüncü yabancı dili öğrenmek zaruri hâle gelmeye başlamıştır. Bu gelişen dünyada, Türkiye'nin, bilhassa Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yunus Emre Enstitüleri ve Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB) gibi kurumlarıyla, son yıllarda gerçekleştirdiği dışı açılma politikasıyla Türkçe de daha fazla öğrenilmek istenilen bir dil hâline gelmiştir.

Özellikle Yunus Emre Enstitüsünün yabancılara Türkçe öğretimi alanında çok mühim çalışmalar yaptığı görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsü faaliyet raporuna (2015) göre Yunus Emre Enstitüsünün 2015 yıl sonu itibarıyla Avrupa'da 12 (11 ülke), Balkanlar'da 13 (7 ülke), Ortadoğu-Afrika'da 13 (12 ülke), Avrasya-Uzakdoğu'da 6 (6 ülke) olmak üzere toplam 36 ülkede 44 kültür merkezi bulunmaktadır.

Türkçe öğrenenlerin, Türkçe öğretenlerin ve Türkçe öğrenme-öğretme kaynaklarının sayısındaki artış Türkçe nasıl öğretilmeli sorusunun yanı sıra Türkçe öğretilirken Türk kültürü yeterince ve doğru şekilde öğretiliyor mu sorusunu da akıllara getirmektedir.

Dil ve kültür arasındaki münasebet düşünüldüğünde dil öğretirken kültürün doğru aktarılması son derece önemlidir. Yabancı dil öğretiminde de amaç, öğrencileri kültürel yeterlilikleri kazanarak o dili daha iyi anlar ve konuşur hâle getirebilmektir (Çiftçi, Batur ve Keklik, 2013).

Tomalin ve Stempleski'ye (1993: 7-8) göre kültür öğelerinin aktarılmasının yedi amacı vardır:

- “1. Öğrencilerin her insanın davranışında kültürün etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak.
2. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, sosyal sınıf gibi değişkenlerin insanların konuşmalarında ve davranışlarında etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak.
3. Öğrencilerin hedef kültürdeki ortak durumlarda gösterilen ortak davranışların farkına varmalarına yardımcı olmak.
4. Öğrencilerin bazı sözcük ve tümceciklerin, kültürün bir sonucu olarak, hep aynı biçimde birbiri ardına geldiğinin farkına varmalarına yardımcı olmak.
5. Öğrencilerin hedef kültürle ilgili genellemeleri nesnel gözle değerlendirmelerine yardımcı olmak.
6. Öğrencilerin hedef kültürle ilgili bilgi toplama becerilerinin gelişmesine yardımcı olmak.
7. Öğrencilerde hedef kültürle ilgili merak uyandırmak ve onların o kültürdeki insanlara empati duymalarını sağlamak.”

Kültürle ilgili bu hedeflerin gerçekleşmesi, yabancı dili öğrenen kişinin öğrenmek istediği yabancı dili o dilin konuşulduğu ülkede öğrenmesi durumunda daha kolaylaşır. Kişi derste öğrendiği dili sokakta bizzat yaşamakta yani dil ile hemhâl olmaktadır. Yabancı dili öğreten kitapların ya da okutmanın yetersizliği durumunda bile kişi, günlük hayatta dili yaşayarak birçok şey öğrenebilir. Dili konuşan cemiyetin her bir ferdi yabancı dili öğrenen kişi için birer öğretici konumunda olabilir; fakat kişi öğrendiği dili günlük hayatta yaşayamadığında dile ait kültürü öğrenebilmesinin yolları ders kitapları, dili öğreten öğretici, televizyon programları gibi öğelerle sınırlı kalmaktadır. Böyle düşünüldüğünde yurt dışında yapılan yabancı dil olarak Türkçe öğretimimin ehemmiyeti daha da artmaktadır. Bu sebeple yabancılara Türkçe öğretirken kullanılan kaynaklar ve öğretimi gerçekleştiren kişi dilin yanında kültürün de öğretilmesi rolünü üstlenmelidir.

Bu kapsamda, mevcut araştırmada Sırbistan'daki Boşnakların yoğun olarak yaşadığı Sancak bölgesinin Novi Pazar şehrinde bulunan Novi Pazar Belediyesi Türk Kültürü Merkezindeki² öğrencilerden B1 seviyesindeki 13 öğrencinin Türk kültürünün aktarılması konusundaki görüşleri değerlendirilmiştir.

Bu çalışma ile Sırbistan Novi Pazar Türk Kültürü Merkezi özelinde, Türk kültürü merkezlerinde eğitim gören yabancı öğrencilerin kültürün aktarılmasını yeterli bulup bulmadıklarının tespiti hedeflenmiştir.

Araştırma metodu

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden vaka çalışması tercih edilmiştir. Yin'e (2009) göre vaka çalışması sosyal bilimler araştırmalarında kullanılan bir metottur ve bir fenomeni kendi gerçek hayat çerçevesinde çalışan, fenomen ve içinde bulunduğu çevre arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma metodudur. Creswell'e (2014) göre vaka çalışması araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır. Çalışmada tek bir durumun paydaşı bir analiz unsuru, öğrenciler, olduğundan bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Vaka çalışması altında veri toplamak amacıyla odak grup görüşmesi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'in (2016: 158) belirttiği gibi "ılımlı ve tehditkâr olmayan bir ortamda önceden belirlenmiş bir konu hakkında düşünceleri elde etmek amacıyla dikkatle planlanan tartışmalar serisi" şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılının güz döneminde Sırbistan Novi Pazar Belediyesi Türk Kültürü Merkezinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 seviyesindeki 13 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler konu hakkında bilgili olmaları ve bilgileri doğrultusunda görüş bildirmeye istekli olmaları şartına bağlı olarak seçilmiştir.

Örnekleme metodu

Bu araştırma 2 farklı gruba yapılmıştır. Odak grup görüşmelerinde birinci grup 7, ikinci grup ise 6 öğrenciden oluşturulmuştur. Odak grup görüşmelerine dâhil edilen toplam 13 öğrencinin belirlenmesinde amaçlı örnekleme metodu kullanılmıştır.

2) Novi Pazar, Sırbistan'daki Boşnakların yoğun olarak yaşadığı Sancak bölgesinin en büyük şehridir. Şehirde bulunan kültür merkezi 2010 yılında "Novi Pazar Yunus Emre Türk Kültürü Merkezi" adı ile kurulmuştur; fakat Yunus Emre Enstitüsüne bağlı değildir. Karışıklığa mahal vermemek adına, araştırmada "Novi Pazar Belediyesi Türk Kültürü Merkezi" olarak adlandırılmıştır.

Amaçlı örnekleme bilhassa derinlemesine araştırmanın yapılmak istendiği zengin bilgi kaynaklarının mevcudiyetinin tespit edilmesi hâlinde kullanılan bir örnekleme metodudur. Bu metotla seçilen örneklemeelerde çalışılan vaka hususunda derinlemesine inceleme yaparak zengin bir bilgi havuzuna ulaşmak mümkün olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2016).

Veri toplama araçları ve analiz süreci

Nitel bir araştırmada araştırmanın geçerli ve güvenilir olmasını sağlayan asli unsurlardan biri Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre inandırıcılıktır. İnandırıcılığın sağlanması için verilerle ve araştırma ile uzun süre vakit geçirilmesi ve araştırma sürecinin detaylı bir şekilde tasvir edilmesi gerekmektedir.

Verilerin toplanması sürecinde katılımcılara önceden hazırlanan odak grup görüşmesi formu doğrultusunda görüşmenin gerçekleşeceği bildirilmiş ve odak grup görüşmesi formu katılımcılarla paylaşılmıştır. Akabinde önceden belirlenen bir zaman ve mekânda öğrenciler ile hazırlanan form üzerinden görüşme gerçekleştirilmiştir ve görüşmeler, katılanların rızası alınarak kayıt altına alınmıştır.

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Elde edilen veriler derinlemesine incelenerek tasvirli bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analizle keşfedilebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2016).

Geçerlik ve güvenilirlik

Araştırmanın sonuçlarının geçerli olmasını sağlamak için elde edilen verilerin toplanmasından analizine geçen süreç ayrıntılı bir şekilde rapor edilmiştir; zira toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2016).

Güvenilir olup olmama durumunun belirlenmesi içinse bir uzmanın görüşüne başvurulmuş ve uzmandan metaforların kategorilere ayrılmasına yönelik teyit istenmiştir. Araştırmacılar ve uzmanın incelemesi neticesinde ortaya çıkan veriler Miles ve Huberman (1994) tarafından verilen şu formül ile hesaplanmıştır:

$$\text{Güvenilir Olma} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$$

Uygulanan formül neticesinde %70 üzeri bir netice elde edilmesi durumunda araştırmanın güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. Kategorilere ayırma yoluyla yapılan analizler neticesinde toplamda 136 kategori ortaya konmuş ve kategoriler hususunda uzman görüşü alınmıştır. Uzman ile ihtilafa düşülen 17 kod için yapılan istişareler neticesinde anlaşmaya varılmış ve araştırmanın güvenilir olma derecesi % 87,5 olarak bulunmuştur.

Bulgular

Öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesi neticesinde ortaya çıkan verilerin 7 tema altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 1: Temalar ve açıklamaları

Temalar	Açıklamalar
1. Yabancı Dil Öğrenme Sebepleri	Bu tema başlığı altında katılımcıların Türkçe dışında öğrendikleri yabancı dilleri öğrenme sebeplerine dair görüşlerini ihtiva eden kodlar yer almaktadır.
2. Türkçeyi Öğrenme Sebepleri	Bu tema başlığı altında katılımcıların Türkçeyi öğrenme sebeplerine dair görüşlerini ihtiva eden kodlar yer almaktadır.
3. Yabancı Dil Öğrenmede Bilgi Kaynağı	Yabancı dil öğrenmede kullanılan bilgi edinme kaynaklarını ihtiva eden kodlar yer almaktadır.
3. Yabancı Dil Öğrenmede Kültür	Bu tema başlığı katılımcıların yabancı bir dil öğrenmede kültürün yerinin ne olması gerektiğine dair görüşleri yer almaktadır.
4. Öğretim Merkezi	Bu tema başlığı altında katılımcıların öğrenme çevrelerine dair görüşlerini ihtiva eden kodlar yer almaktadır.
5. Kültürel Mukayese	Bu tema başlığı altında katılımcıların kendi kültürleri ile Türk kültürü arasındaki benzerlikler ve farklara dair görüşlerini ihtiva eden kodlar yer almaktadır.
6. Ders Kitabı	Bu tema başlığı altında katılımcıların eğitim-öğretim süreçlerinde kullandıkları ders kitabına dair görüşlerini ihtiva eden kodlar yer almaktadır.
7. Tasarlama	Bu tema başlığı altında katılımcıların kendi eğitim-öğretim süreçlerini tasarlama hâlinde yapmak istekleri şeylere dair görüşlerini ihtiva eden kodlar yer almaktadır.

Elde edilen bulgular neticesinde bulguların 7 ayrı tema başlığı altında incelenebileceği görülmüştür. Çalışmanın devamında bu temalar altında tespit edilen kategorilere yer verilmiş ve bu kapsamda ortaya çıkan diğer sonuçlar sunulmuştur. Frekans değerlerinin verilmesinde bulguların tamamından hareket edilmekle beraber alıntılar kısmında öğrencilerin ifadelerinde öne çıkan unsurlar verilmiştir.

Tablo 2: Yabancı dil öğrenme sebepleri

Kategori	Sıra	Örnek Alıntılar	Frekans
Mecburiyet ¹	1	<p>“İngilizce biliyorum. Türkçe kadar konuşamıyorum ama biliyorum. Anlama seviyem iyi. Öğrenme sebepim mecburiyetten oldu.”1. Ö</p> <p>“Biraz İngilizce konuşuyorum. O da okulda zorunlu olduğu için öğrendim.” 3. Ö</p> <p>“İngilizce biliyorum. Üniversite’de İngiliz dili ve edebiyatı okuyorum. İngilizceyi en başta televizyondan öğrendim. Biliyorsunuz İngilizce her şey için önemli. En çok kullanılan dil. Çok fazla bir sebebi de olmadı. Ayrıca Korece biliyorum. Koreceyi de dizilerden öğrendim. Başlangıç seviyesindeyim.” 2. Ö</p>	2
Zaruret	3	<p>“Bence İngilizce çok önemli bir dil. Herhangi bir ülkeye giderseniz İngilizce ile muhakkak anlaşabilirsiniz. İspanyolca da dünyada en çok konuşulan dördüncü dil olduğu için ileride çok önemli olacağını ve bu dili bilmenin çok işime yarayacağını düşünüyorum.” 8. Ö</p> <p>“Evet biliyorum. İlkokulda Almanca ve İngilizce öğrendim. Şimdi de zaten İngilizce okuyorum. Arapça da biraz biliyorum. Arapçayı <i>Kur’ân</i> için öğrenmek istedim, anlamak için; ama bir sene okudum sonra vazgeçtim. Zordu benim için biraz.” 12. Ö</p> <p>“Türkçe dışında İngilizce biliyorum. İngilizce benim ikinci ana dilim gibi. Çok seviyorum ve iyi konuşuyorum.” 4. Ö</p>	6
İlgi	4	<p>“İngilizceyi seviyorum ve dünyadaki en önemli dil bence. Türkçeyi de İngilizce gibi seviyorum; ama okulda okumadığım için İngilizce kadar bilmiyorum.” 4. Ö</p> <p>“Benim için bu diller çok değerli. Çocukluğumdan beri onları seviyorum.” 10. Ö</p>	5
Yönlendirme	5	<p>“İngilizce biliyorum. Okulda öğrendim. Çok iyi bir hocam vardı. Hocam benim İngilizceye çok yeteneğim olduğunu söyledi ve devam edersem benim için çok iyi olacağını söyledi.” 6. Ö</p>	1

3) “mecburiyet”te ‘bir şeyi zorla yaptırma, zorlama’ durumu varken “zarûret”te bir ‘ihtiyaç hissetme’ hâli bulunmaktadır. Bu sebeple katılımcıların ifade etmek istedikleri manayı karşılayabilmesi adına “mecburiyet” ve “zaruret” kelimelerinin ayrı ayrı kullanımı tercih edilmiştir.

Yabancı dil öğrenme sebepleri teması altında öğrencilerin ifadelerinin mecburiyet³, zaruret, ilgi, yönlendirme kategorilerinde toplandığı belirlenmiştir.

Tablo 3: Yabancı dil öğrenmede bilgi kaynağı

Kategori	Sıra	Alıntılar	Frekans
Okul	1	“Okulda İngilizce dersi vardı. Sadece okuldan öğrendim, herhangi bir kursa gitmedim. Televizyon dizileri ve müzikler de İngilizce öğrenmemde etkili oldu.” 1. Ö	5
		“Okulda İngilizce okuyordum, beğendim ve daha çok öğrendim. Filmlerden, internetteki derslerden öğrendim. Ayrıca okulda iş İngilizcesi var. Onu da öğrendim.” 4. Ö	
		“İngilizceyi okuldan ve televizyondan öğrendim, kursa gitmedim, sadece okuldan öğrendim, hocam çok iyiydi. Ben İngilizcede C1 kurundayım.” 5. Ö	
Televizyon İzleme	2	“İlk okulda İngilizce okudum ve şimdi lisede okuyorum.” 7. Ö	6
		“İngilizce ve Almanca biliyorum. İngilizceyi çocukken öğrendim. Çizgi filmler seyrettim.” 7. Ö	
		“Evet biliyorum. İngilizce ve Almanca biliyorum. En fazla çizgi filmlerden ve televizyon programlarından öğrendim.” 9. Ö	
		“Evet. Türkçeden başka İngilizce ve İspanyolca biliyorum. İngilizceyi çocukken öğrenmeye başladım. Kursa gittim ama kurstan önce İngilizce dizilerden çok kelime öğrendim. İspanyolca’yı da diziden öğrendim. Kendimi daha çok geliştirmek için İspanyolca derslere katılmaya başladım.” 8. Ö	
İletişim Çevresi	3	Hiç İngilizce kursuna gitmedim. Sadece okuldan ve dizilerden öğrendim. İspanyolca’yı da dizilerden öğrendim. 9. Ö	1
		“Önce Almancayı öğrendim. Bütün gün çizgi film seyrederek öğrendim. Çocukken İspanyolca da öğrendim. Almanca ve İspanyolca öğrenmemin bir sebebi yok. Sadece filmlerde gördüm ve kendiliğimden öğrendim.” 12. Öğrenci	
		“Almancayı o kadar iyi konuşamıyorum ama anlıyorum. Almanya’da akrabam var ve her sene Almanya’ya gidiyorum ve orada sokakta öğrendim.” 7. Ö	

Yabancı dil öğrenmede bilgi kaynağı teması frekans değerlerine göre sırasıyla televizyon izleme, okul ve iletişim kategorilerinden oluşmaktadır.

Tablo 4: Türkçeyi öğrenme sebepleri

Kategori	Sıra	Alıntılar	Frekans
Merak	1	<p>“Türkiye’ye ilk gittiğim zaman Türkçeyi hiç bilmiyordum. Türkiye’den dönünce burada [Novi Pazar Belediyesi Türk Kültürü Merkezi] kurs olduğunu duydum. Türkçeyi öğrenebileceğimi düşündüm ve merak ettim ve arkadaşım ile gelip kursa başladık. Biraz öğrenince daha çok merak etmeye başladım ve sonra daha çok öğrenmek istedim.” 1. Öğrenci</p> <p>“En başta Türkçeden çok etkilenmemiştim; ama sonra bizim ülkede Türk dizileri çok vardı ve oradan öğrenmeye başladım. Sonra arkadaşlarımdan kültür merkezi olduğunu duydum ve buraya geldim. Burada öğrenmeye devam ettim.” 2. Ö</p> <p>“Türkçe öğrenmeye dizilerden başlayınca karar verdim. Türkiye’de birçok akrabam var, bu da bir sebebi.” 5. Ö</p> <p>“Bizim ülkede televizyonda çok Türk dizisi var. Ben birkaç defa Türkiye’ye gittim. Orada Türk dilini çok beğendim. Arkadaşlarım da benim gibiydi. Onlarla birlikte Türkçe kursuna başladık.” 7. Ö</p>	1
Tanınilık	2	<p>“İki yıl önce bir arkadaşım Türkçe kursundan bahsetti. Çok eğlenceli dedi. Farklı insanlarla tanıştı ve onlarla birlikte Türkçe öğrenmek kolay oldu. Ben de bu fikri çok beğendim ve öğrenmek istedim.” 10. Ö</p> <p>“Size belki biraz tuhaf gelecek ama ilk kelimeleri rahmetli baba annemden duydum. Hep merak ediyordum, o neler konuşuyor diye. Aslında Boşnakçada baba annemin kullandığı kelimeler var; ama okullarımızda o kelimeleri hiç duymuyoruz. Baba annem ne konuşuyor diye düşünüyordum. Sonra diziler başladı ve aynı kelimeleri duydum anladım, ki Türkçe. Bunun üzerine Türkçe ile ilgilenmeye karar verdim. Şimdi biliyorum, ki baba annem boşuna konuşmamış ve gerçekten bu kelimeler var.” 11. Ö</p> <p>“Aslında çocukken Türkiye’den arkadaşlarım vardı. Onlar Türkiye’de yaşıyorlardı ama komşumun akrabaları idi. Onlar komşuma geliyorlardı ve onlarla tanıştım. Onlardan Türkçeyi duydum ve çok beğendim. Sonra diziler başladı.” 13. Ö</p>	11
İlgi	3	<p>En başta genel olarak bütün dilleri çok seviyorum. Türkiye’yi çok seviyorum. Türkiye’de çok akrabalarım var. Türkçe öğrenmeye bu sebeplerle başladım.” 2. Ö</p> <p>“Dilleri genelde çok seviyorum ve çok dil öğrenmek istiyorum. Türkçeyi beğendim ve bu sebeple öğrenmek istedim.” 4. Ö</p> <p>“Türkiye’de okumak istiyorum. Türkiye’de okumak için şimdiden hazırlanmak istiyorum.” 7. Ö</p> <p>“Sadece Türkçeyi çok seviyorum, Türkçeyi konuşurken ya da konuşmaya çalışırken kendi dilimi konuştuğumu hissediyorum. Bana yabancı dil gibi gelmiyor.” 11. Ö</p> <p>“Türkçeyi seviyorum.” 12. Ö</p>	5
Zaruret	4	<p>“Türkiye’de insanlar çok samimi davranıyorlar. Böyle herkesle konuşmak istiyorlar. Ben de Türkçeyi iyi bilmediğim için kendimi kötü hissettim. Konuşmak istedim; ama yeterince Türkçe bilmediğim için konuşamadım. Sonra Novi Pazar’a geldiğimde kursa başladım, kursta gramerle ilgili çok şey öğrendik. Sonra dizilerden daha çok konuşmaya yönelik şeyler öğrendim. Kelime hazinemizi geliştirdik.” 3. Ö</p> <p>“Türkçe benim için çok önemli; çünkü belki Türkiye’ye gitmem gerekli. Ben turizmolog olmak istiyorum. Bazen Türkiye’ye gitmemiz gerekiyor. Bu sebeple Türkçe benim için çok önemli.” 4. Ö</p> <p>“Belki bir gün iş için Türkiye’ye gidebilirim. Sık sık turist olarak Türkiye’ye gidiyorum.” 6. Ö</p> <p>“Var. Türkiye’de okumak istiyorum. Yüksek lisans için Türkiye’ye gitmek istiyorum.” 1. Ö</p> <p>“Belki Türkiye’de yüksek lisans yapacağım. Bu sebeple Türkçemi geliştirmeliyim. Aynı zamanda Novi Pazar’da ileride Türk dilinin çok önemli olacağını düşünüyorum. Bu sebeple Türkçe öğrenmek istedim.” 8. Ö.</p> <p>“Ben şiir yazıyorum ve kim bilir belki bir gün Türkçe şiir yazarım. Bunun için Türkçe öğrenmek istiyorum.” 13. Ö</p>	11

Mecburiyet	5	“Aslında ben fakültede İngilizce okurken ikinci bir yabancı dil seçme zorunda idim. Fransızca ve Türkçe vardı ve Türkçeyi seçtim; çünkü daha önce Türkçeyi biraz biliyordum. Böylece karar verdim.” 8. Ö	1
------------	---	--	---

Türkçeyi öğrenme sebepleri teması altında merak, tanınırlık, ilgi, zaruret, mecburiyet kategorilerinden oluştuğu görülmektedir. Belirtilen kategoriler içerisinde en yüksek frekansa zaruret ve tanınırlık kategorilerinin sahip olduğu ve bu kategorileri sırasıyla ilgi, merak, mecburiyet kategorilerinin oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 5: Yabancı dil öğrenmede kültür

Kategori	Sıra	Alıntılar	Frekans
Zaruret	1	<p>“Bence gereklidir. Gerekli derken şöyle söyleyeyim: Madem bir dili öğreniyorum; yani o ülkeyi merak ediyorum, orada insanların nasıl yaşadığını ve kültürü merak ediyorum. Bence insanın öğrendiği dilin kültürünü de bilmesi lazım.” 1. Ö</p> <p>“Bence gerekli. Mesela eğer Türkiye’ye gidersek, onun kültürünü tanımak için gidiyoruz. Türklerin hayatının nasıl olduğunu merak ediyoruz; çünkü Türk dili ve Türk kültürü arasında bağlantı var. Bunun için öğrenmek istiyorum.” 2. Ö</p> <p>“Dil ve kültür arasında bağlantı var. O yüzden dil öğrenirken kültürü tanımak istiyorum. Onlar nasıl yaşıyorlar, nasıl davranıyorlar ve bunun gibi şeyler.” 5. Ö</p> <p>“Elbette; çünkü kelimeleri daha kolay şekilde öğreniyoruz ve dile getiriyoruz. Bir dili öğrenmek için önce o kültürü ve insanı sevmek gerekir.” 10. Ö</p> <p>“Bence gerekli. Yani dili öğrenmek için o kadar önemli değil ama dili sevmek için çok gerekli.” 11. Ö</p>	11
Merak	2	<p>“Türk kültürünü, Türkleri ve nasıl yaşadıklarını merak ediyorum.” 1. Ö</p>	1
Kolaylaştırıcılık	3	<p>“Bence kesinlikle gerekli. Bir dil ile kültür arasında kopmaz bir bağ var. Bir lisan bir insan diyorlar. Biz yabancı dil öğreniyorsak sadece iki insan olmuyoruz. Bir kültür de öğreniyoruz. Kültürü öğrenmek dili öğrenmeyi kolaylaştırır.” 9. Ö</p>	2

Yabancı dil öğrenmede kültürün tesirine dair temanın zaruret, merak ve kolaylaştırıcılık kategorilerinden oluştuğu belirlenmiştir ve bu kodların içinde en yüksek payı zaruret kategorisi almıştır.

Tablo 6: Öğretim merkezi

Kategori	Sıra	Alıntılar	Frekans
Yeterlilik	1	“Evet, bence yeterli ama siz [Türk okutman] anlattığınız için öğrenebiliyoruz, yoksa kitaplarda yeterince yok. Derse giren hoca Türk olup anlatmasaydı bu kadar öğrenemezdik.” 1. Ö	5
		“Bence yeterli ama her zaman daha fazlası olabilir. Bence daha çok oyun gibi enteresan şeyler yapabiliriz.” 6. Ö	
		“Evet düşünüyorum. Bazı şeyleri detaylı öğrendik. Mesela Türkiye’deki insanların bir günü nasıl geçiyor, aile hayatı nasıl.” 10. Ö	
Kurum Hocaları	2	“Bence değil; çünkü biz sadece haftada iki kere ders yapıyoruz. En çok gramer öğreniyoruz ve metinler okuyoruz.” 11. Ö	4
		“Bence Türk hocamız olduğu için yeterince tanıyabildik. Siz sizin [Türklerin] hayat tarzını anlatıyorsunuz, biz de bizimkini [Boşnaklarımızın] anlatıyoruz. Siz bizi tanıyorsunuz biz de sizi.” 3. Ö	
Uygulama Alanı	3	“Yeterli gibi ama daha fazla olabilir. Mesela siz Türk hoca olduğunuz için çok şey öğrendik. Sadece kitaplar yeterli değil.” 5. Ö	1
Kurumun Faydalılığı	4	“Biz kurs ile geziler yapıp Türkiye’ye gittik. Kursta kültür ile ilgili öğrendiklerimizi orada gördük ve yaşadık.” 7. Ö	2
		“Çok yardımcı oluyor ve faydalı oluyor. Buradan çok şey öğrendim; ama tabii ki Türkiye’ye gitsek bilmediğimiz çok daha fazla şey öğrenebiliriz.” 8. Ö	
Günlük Hayattaki Yeri	5	“Bence bu kurs Türkçe öğrenmek için çok faydalı. Farklı alanlarda farklı şeyler öğreniyoruz. Burada sadece dili değil Türk milletinin nasıl düşündüğünü ve yaşadığını öğreniyoruz. Bir milletle tanıyoruz.” 9. Ö	3
		“Kültürü çok tanıyamıyoruz. Dizilerde gördüklerimiz de gerçek Türk kültürü değil. İstanbul’da bir ay geçirdim ve dizilerdeki şeyleri sokaklarda pek görmedim. Türk hayatı dizilerdeki hayatlar gibi değil bence.” 11. Ö	
		“Sadece burada yeterli değil. Gramer ve öteki şeyleri öğrendik. Kültür dilin bir parçası. Âdetler ve öteki şeyleri dizilerden gördük ama diziler ve gerçek hayat aynı değil.” 12. Ö	
		“Bence değil; çünkü bir kültürü tanımak için daha çok şey öğrenmemiz lazım. Mesela insanlar orada nasıl yaşıyorlar, nasıl düşünüyorlar ve böyle şeyler.” 13. Ö	

Öğretim merkezi temasında altında yeterlilik, hocalar, uygulama alanı, kurumun faydalılığı, günlük hayattaki yeri kategorileri belirlenmiştir. Elde edilen kategoriler içinde en büyük payı yeterlilik kodu almış ve bu kodu sırasıyla hocalar, günlük hayattaki yeri, kurumun faydalılığı ve uygulama alanı kategorilerinin oluşturduğu belirlenmiştir.

Tablo 7: Kültürel mukayese

Kategori	Sıra	Alıntılar	Frekans
Farklar	1	“Hem farklar hem de benzerlikler var. Mesela giyim konusunda bir şeyler var. Buradaki [Novi Pazar] kadınlar Türkiye’deki gibi başörtü takmıyorlar. Türkiye’de başörtülü kadınlar topuz yapıyorlar. Bizimkilerden farklı. Cenaze farklı. Bizde kadınlar mezarlığa gitmiyorlar; ama Türkiye’de kadınlar cenazede mezarlığa gidiyorlar. Dizide gördük. Herkes siyah giyiyor. Mesela bizde böyle yok. Bizde derken, biz Boşnak’ız. Bizde kadınlar mezarlığa gitmiyor ve cenazede siyah giymiyor. Hristiyanlar öyle giyiniyor.”1. Ö	11
		“Dizilerden gördüğümüz kadarıyla Türkiye’de kadınlar mezarlığa gidiyorlar.” 2. Ö	
		“Bir de bayram olduğu zaman Boşnaklarda kadınlar bayram ziyaretine gitmiyor evde bekliyor sadece erkekler bayram ziyaretine gidiyor.” 2. Ö	
		“Mesela farklar. Boşnaklar daha çok yemekte et yiyorlar. Türkler daha çok sebze ağırlıklı yiyorlar.”	
		“Boşnak kültürü ve Türk kültürü benziyorlar ama çok farkı da var. Mesela arkadaşlarımızın söylediği gibi bizim düğünümüz ve Türk düğünü hem farklı hem de bir yandan benziyor. Mesela Boşnak düğünlerinde çok yemek var. Türk düğünlerinde ise yemek yok.” 5. Ö	
		“Benzerlik kadar fark da var. Bence bizim erkeklerimizde sakal var, Türklerde bıyık var. 7. Ö	
Benzerlikler	2	“Biz Sırbistan’dayız. Türkiye’den birçok farklı şey de var. Mesela müziklerimiz çok farklı.” 10.Ö	12
		“Türk yemekleri ile Boşnak yemekleri hemen hemen aynı. İnsanların kılık kıyafeti ve yaşama tarzları hemen aynı. Türkler sadece biraz daha sinirli ve gürültücü.” 2. Ö	
		“Mesela kültürlerimiz çok yakın. Normal hayatta çok benzerlikler var. Herkes sadece işle ilgilenmiyor. Türkler de Boşnaklar da daha çok aile ile ilgileniyor. Kıyafetlerimiz aynı. Dinimiz zaten aynı.” 3. Ö	
		“Farklar var ama çok benzerlik de var. Mesela mutfak, yemekler çok benziyor. Kültürümüz çok benziyor; çünkü biz Müslümanız Türkler de Müslüman. Bir sürü cami var. İstanbul kadar büyük olmasa da şehrimiz için yeterli.” 6. Ö	
		“Bence çok benzerlik var. Öncelikle dinimiz aynı ve o yüzden yemekte, kıyafette çok benzerlikler var. 7. Ö	
		“Çok benzerlik var. Mesela mutfaktan başlayalım. Çok fazla benzeyen yemek var. Sonra âdetler var. Mesela evlilik konusu aynı. Bir de dili karşılaştırsak bizim dilimizde çok Türkçe kelime var.” 8. Ö	
		“Farklar var ama çok değil. Millet olarak çok benziyoruz. Belki biz bu sebeple Türkiye’yi ve Türkleri çok seviyoruz. Dinimiz zaten aynı. Düğünler ve kına geceleri de tamamen aynı oldu artık. Müziklerde bile artık burada Türk müziklerinin tercümelemleri kullanılıyor.” 11. Ö	

Türk kültürü ile Boşnak kültürünün fark ve benzerliklerinin ifade edildiği kültürel mukayese teması altında farklar ve benzerlikler kategorilerinin alt başlıkları oluşturduğu görülmektedir. Benzerlik kategorisinin farklar kategorisinden daha geniş bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Ders kitabı

Kategori	Sıra	Alıntılar	Frekans
Kültürel Alaka	1	<p>“Siz [Türk okutman] olmasaydınız, hocamız Türk olmasaydı bu kadar öğrenemedik bence; çünkü kitapta Türk kültürü ile ilgili o kadar şey yok. Mesela geçen ders sporla ilgili konuştuk. Hep başka ülkeler vardı. Madem spor konusu var o zaman Türk sporları ile alakalı konu olmalı. Bir de Türkiye’nin tarihini ve şehirlerini anlatan metinler olmalı. Mesela hangi şehirler var ve oradaki kültürler nasıl?” 1. Ö</p> <p>“Kitaplar bence bizim için yeterli; ama biraz daha enteresan bilgiler eklemek isterdim. Türk kültürü ile alakalı oyunların da tanıtılmasını isterdim.” 2. Ö</p> <p>“Kitapta Türk kültürü için çok şey yok. Biz kitaptan genel Türkçeyi öğreniyoruz; ama Türk kültürü için enteresan şeyler yok. Kültürü sizden, diziden ve internetten öğrendim.” 4. Ö</p>	2
Yeterlilik	2	<p>“Çok yardımcı oluyor; ama tek başına yeterli değil. Kültür için metinler var ve bilmediğim şeyleri metinlerden öğrendim.” 8. Ö</p> <p>“Benim bakış açım göre Türkçe dersi aldığımız kitaplardan Türk kültürünü, Türkiye’yi bilmek tanımak ve onları anlamak için yeterli bilgiler var. Birçok eğitici metin var.” 9. Ö</p> <p>“Bence yeterli değil. Kültürle ilgili daha fazla şey olmalı. Bayramlar, günlük hayat gibi şeylerle ilgili pek yeterli değil.” 11. Ö</p>	13
Faydalılık	3	“Kültür tanıma konusunda kitapların katkısı büyük.” 10. Ö	1

Ders kitabı teması altında kültürel alaka, yeterlilik ve faydalılık kategorilerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Yeterlilik kodunun ise en yüksek payı aldığı görülmektedir.

Tablo 9: Tasarlama

Kategori	Sıra	Alıntılar	Frekans
Türk Kültürü	1	“Söylediğim gibi spor, müzik gibi şeyler olacaksa Türkiye ile ilgili olmalı. Başka ülkelerle ilgili şeyler olmamalı. Madem Türkçe öğreniyoruz o zaman Türkiye hakkında ve Türk kültürü hakkında daha çok şey öğrenmeliyiz.” 1. Ö	4
		“Mesela daha çok Türk âdetlerini ekledim. Düğünlerde şöyle, okullarda şöyle böyle diye ekledim. Şehirleri tanıtan metinleri ekledim.” 3. Ö	
Kültürel Ortaklık	2	“Bizim kitaplarımız çok faydalı. Mesela iki gün önce Neşet ERTAŞ hakkında bir metin işledik. O ünlü bir türkücü. Türkçe öğrenen her öğrenci bunları okumalı. Eğer ben bir şey yapsaydım bütün Türk şehirleri hakkında metinler koyardım; çünkü kitaplarımız en çok İstanbul ve bazen de Ankara ile ilgili metinler var.” 9. Ö	1
		“Kitaplardan bir şey çıkarmak istemezdim ama bizim [Boşnak] kültürümüzle Türk kültüründeki benzer öğelerden bir şeyler eklemek isterdim; çünkü Boşnakların olduğu yerde Türkçe öğretiliyor. Bu sebeple iki kültürün ortak öğelerinin ders kitaplarında olması kitabın daha ilgi çekici olmasını sağlayabilir.” 2. Ö	
Metin Türleri	4	“Ayrıca daha çok şiir olmalı.” 4. Ö	3
		Bence daha fazla tekerleme ve Türk hikâyeleri olmalı. 7. Ö Bence dinleme çok önemli. Bu sebeple dinleme metinleri daha çok olmalı.” 4. Ö	
Günlük Hayat	5	“Bence günlük hayat ve toplum kuralları ile ilgili şeyler olmalı. Türkiye’ye gidince hayatımızı kolaylaştıracak kültürel şeyleri öğrenmeliyiz.” 6. Ö	1
		“Ayrıca (kitaplarda) daha fazla açıklama da bulunmalı. 7. Ö	
Bilgi	6	“Mesela âdetler konusunda daha fazla şey eklemeliyiz. Kitaplarda en çok günlük hayat var. Diğer alanlarda da farklı şeyler öğrenmek istiyorum. Ekonomi gibi alanlarda da şeyler öğrenmek isterdim.” 8. Ö	5
		“Bence şimdilik yeterli; ama bizim kitaplarımızda sadece İstanbul ve Ankara hakkında bilgiler var. Mesela ben Kapadokya’ya bayılıyorum; ama biz onun hakkında hiçbir şey öğrenmedik.” 10. Ö	

Tasarlama teması altında Türk kültürü, kültürel ortaklık, metin türleri, günlük hayat ve bilgi kategorilerine ulaşılmıştır. Oluşan kategori yapısı içinde en büyük payı bilgi kategorisi elde etmiştir. Bu kodu sırasıyla Türk kültürü kategorisi, sonrasında metin türleri ve son olarak kültürel ortaklık ve günlük hayat temalarının takip ettiği belirlenmiştir.

Sonuç ve tartışma

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle Novi Pazar Belediyesi Türk Kültürü Merkezinde eğitim-öğretim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik genellikle olumlu görüşler geliştirdikleri ve kültür aktarımı hususundaki görüşlerinin de çoklukla olumlu olduğu söylenebilir.

Yabancı dil öğrenme konusunda faydalanılan en önemli kaynaklar arasında televizyon ön plana çıkmakta ve öğrencilerin de yabancı dil öğrenmede televizyonu mühim bir kaynak olarak kullandığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların Türkçe öğrenme sebepleri incelendiğinde ise zaruret ve tanınırlık kategorilerinin ön plana çıktığı görülmektedir.

“Yabancı Dil Öğrenmede Kültür” teması başlığında ifadelerin hepsinin olumlu olması ve ifadelerin büyük çoğunluğunun zaruret kategorisi altında toplanması, öğrencilerin yabancı bir dil öğrenmede kültürün de öğrenilmesinin mutlaka gerekli olduğuna dair görüş geliştirdiklerini göstermektedir. Bunun dışında, öğrenciler kültürü dil öğrenmeyi kolaylaştıran bir unsur ve merak ettikleri bir husus olarak değerlendirmektedir.

“Öğretim Merkezi” temasında yeterlilik kategorisi en yüksek frekansı almakla birlikte öğrenciler bu kategoride çoklukla olumsuz görüş bildirmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında Türk kültürünün günlük hayat ile ilgili öğelerine yer verilmemesi etkilidir. Bununla birlikte, okutmanın kültür aktarımına katkısı, kurumun faydalılığı hususlarında ve uygulamaya dönük etkinliklere karşı olumlu görüş geliştirdikleri görülmektedir.

“Kültürel Mukayese” başlıklı temada oluşan kategorilere ve ifadelere bakıldığında öğrencilerin Türk kültürüne dair pozitif görüşler belirttiği görülmektedir. Bununla birlikte “Bizde kadınlar mezarlığa gitmiyor ve cenazede siyah giymiyor. Hristiyanlar öyle giyiniyor.” ifadesinde görüldüğü gibi televizyon gibi iletişim araçları kanallarından öğrencilerin kültür hakkında yanlış bilgi edinebildikleri ve bu hususun olumsuz ifade ve fark olarak belirtildiği görülmüştür.

“Ders Kitapları” başlığı altında öğrencilere ait ifadelerdeki frekans değerlerinden ve “kültürel alaka” kategorisindeki iki ifadenin de olumsuz olmasından hareketle öğrencilerin ders kitabını Türk kültürü ile yeterince alakalı bulmadığı söylenebilir. Öğrenciler kültür aktarımında kitabı yeterli görmemekte ve öğreticiyi kitabı tamamlayan bir unsur olarak düşünmektedir.

“Tasarlama” temasında “Bilgi” kategorisinin birinci, “Türk kültürü” kategorisinin ise ikinci en yüksek frekans değerine sahip olması öğrencilerin bilgi yönünden içinde buldukları eğitim-öğretim sürecini zenginleştirmek istediklerini ortaya koymaktadır. Bu noktada Türk kültürüne dair daha zengin bir muhtevanın sistemli bir şekilde sürece entegrasyonunun sağlanması öğrencilerin Türk kültürünü edinmelerine katkı sağlayabilecektir. Bu noktada günlük hayattan metinlerin de ders kitaplarında yer alması öğrencilerin Türk kültürünü kazanmalarına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışma sonuçları dâhilinde eğitimci ve politika yapıcılara yönelik bazı teklifler geliştirilebilir. Çalışmanın sonuçları televizyonun öğrenciler tarafından Türkçe öğrenebilmek amacıyla sıklıkla kullanıldığını göstermektedir; ancak televizyon dizilerinden edinilen Türk kültürüne ait bilgiler her zaman doğru olamamaktadır. Bu sebeple Türk kültürü merkezlerinde ve Türkçe öğretimi yapılan diğer yerlerde Türk kültürünü doğru şekilde aktarmaya yönelik etkinlik ve çalışmalara yer verilmelidir. Öğrencilerin televizyon dizilerine olan ilgileri düşünüldüğünde, öğrencilerin bu zevkine hitap edecek Türk kültürünü doğru aktaracak film gösterimi etkinlikleri yapılabilir.

Görüşmeye katılan öğrencilerin çoğu Boşnak kültürü ile Türk kültürüne ait ortak öğeleri, öğrenmeye olan ilgiyi artırabileceği düşüncesiyle, ders kitaplarında görmek istediklerini belirtmektedir. Bu husus dikkate alındığında, Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken kullanılan kitaplarla yurt dışında yabancılara Türkçe öğretilirken kullanılan kitapların aynı olmaması gerektiği söylenebilir. Ayrıca yurt dışında da her bölgede aynı kitap kullanılmamalı, bölgeler için ayrı ayrı kitaplar hazırlanmalı ve kitaplar hazırlanırken o bölge ile Türkiye’nin kültür yakınlığı dikkate alınmalıdır. Ders verilen bölgenin kültürü ile Türk kültürünün benzer öğelerinin ders kitaplarında olması Türkçeye karşı olan ilgiyi arttıracaktır.

Bu araştırmaya göre; Türkçe öğrenenler, Türkçeyi ilk yabancı dil olarak değil ikinci hatta üçüncü, dördüncü yabancı dil olarak öğrenmektedir. Türkçe öğrenen insanların dil öğrenmedeki tecrübeleri göz önüne alınarak yurt dışında Türkçe öğrenen öğrencilerin her bölgede görüşleri alınıp bir bilgi havuzu oluşturulmalı ve ders kitapları da bu bilgilere göre tadil edilmelidir.

Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin birçoğunun Türkiye’ye yapılan gezilerle Türk kültürüne ait öğeleri yerinde gördükleri ve bu sayede teoride öğrendikleri bilgilerin uygulamayla kalıcı hâle geldiği anlaşılmaktadır. Kültür ve dilin ayrılmaz bir bütün olduğu düşünüldüğünde kültür öğretilmeden dilin yeterince öğretilmesinin mümkün olamayacağı ortaya çıkmaktadır. Yurt dışında Türkçe öğrenen öğrencilerin günlük hayatta Türkçe ile karşılaşmadıkları ve kültür merkezinin Türk kültürünü aktarmada kendi başına yeterli olmadığı dikkate alındığında Türkiye’ye yapılacak kültür gezilerinin büyük bir ehemmiyeti olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebeple, Türkçe öğrenen öğrencilerle sık sık kültür gezileri yapılmalı ve derste öğrenilen bilgiler yerinde uygulamalı gösterilmelidir.

Çalışmaya katılan öğrenciler ders kitaplarında Türkiye’nin sadece büyük şehirlerinden bahsedildiğinden şikâyet etmektedirler. Türkiye yedi bölgeden oluşan ve her bölgesinde birbirinden farklı kültürleri barındıran bir mozaiktir. Öğrencilerin de ifade ettiği gibi ders kitaplarında Türkiye’nin bütün bölgelerine ait bilgiler ve o bölgelerin kültürleri dengeli bir biçimde bulunmalıdır.

Çalışmanın sonuçlarına göre öğrenciler Türk kültürüne ait birçok unsuru ders kitabından ziyade öğreticiden öğrenmişlerdir. Bu durum ders kitabının muhtevasının yeterli olmasının yanı sıra Türkçe öğreten okutmanın da Türk kültürüne hâkim olmasının ve kültürü aktarmaya istekli olmasının önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeple; Türkçe öğreten okutmanlar, özellikle yurt dışında Türkçe öğreten okutmanlar, Türk kültürüne son derecede hâkim, bu kültürü tanıtmaya gönüllü ve vazife bilinci olanlardan seçilmelidir. Türkçe öğretecek okutmanlar, bir yabancı dile hâkimiyetinin daha yüksek olduğu düşünülerek İngilizce, Almanca ve Fransızca gibi dillerin öğreticileri arasından değil, fakülte hayatı boyunca Türk dili derslerinin yanında Türk edebiyatı ve Türk kültürü derslerini de öğrendiği ve uyguladığı düşünülerek -tabii ki belirli bir yabancı dil bilgisine hâkim olan- Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğreticileri arasından seçilmelidir.

Kaynakça

- Creswell, J. W. (2014). *A concise introduction to mixed methods research*. California: Sage publications.
- Çiftçi, M., Batur, Z. ve Keklik, S. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür. *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı*. Ankara: 365-379. Grafiker yayınları.
- Demirel, Ö. (2007). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Miles, M. B. ve Huberman M. A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. California: Sage publications.
- Okur, A. ve Keskin, F. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı. *The journal of academic social science*. Elazığ: 6(2), 1619-1640.
- Škaljić, A. (1966). *Turcizmi u Srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost izdavačko preduzeće.
- Tomalin, B. ve Stempleski, S. (1993). *Cultural awareness*. Oxford: Oxford university press.
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*: Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Yıldız, C. (2012). *Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği)*. Ankara: Yurtdışı Türkler ve akraba toplulukları başkanlığı.
- Yin, R. K. (2003). *Applications of case study research second edition (applied social research methods series volume 34)*. California: Sage publications.

Ek-1: Odak Grup Görüşmesi Formu

Öncelikle araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Bu araştırmada Novi Pazar Belediyesi Türk Kültürü Merkezinde eğitim-öğretim gören yabancı öğrencilerin kültür aktarımı konusundaki görüşlerinin hangi başlıklar altında toplandığının belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla sizlere sorulacak soruları düzenlemek üzere bir görüşme formu hazırlanmıştır. Süreçten elde edilen veriler ve verilerin elde edildiği kişilerin bilgileri kesinlikle üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır ve soruların tek bir doğru cevabı yoktur.

Sizlerden içtenlikle ve en doğru olduğunu düşündüğünüz yanıtları araştırmacı ile paylaşmanız istenmektedir. Soruların anlaşılmaması gibi hâllerde araştırmacıdan sorunun açıklanmasını (izah edilmesini) talep edebilirsiniz.

Araştırma Sorusu

Novi Pazar Belediyesi Türk Kültürü Merkezinde eğitim-öğretim gören yabancı öğrencilerin kültür aktarımı konusundaki görüşleri hangi başlıklar altında toplanmaktadır?

Tarih ve saat:

Bize kendinizi tanıtır mısınız (cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, eğitim-öğretimini sürdürdüğü Türkçe kuru, ülke, ana dil)?

Görüşme Soruları

1. Türkçeyi öğrenmeye nasıl karar verdiniz? Türkçe öğrenmeyi seçmenizde etkili olan sebepler nelerdir, neden?
2. Türkçe dışında başka yabancı dil biliyor musunuz? Bu dilleri öğrenmeniz nasıl gerçekleşti ve sizi bu dile sevk eden sebepler neler oldu?
3. Sizce yeni bir dil öğrenirken o dilin ait olduğu kültürü tanımak için gerekli midir? Niçin?
4. Novi Pazar Belediyesi Yunus Emre Türk Kültür Merkezindeki eğitim ve öğretim ile Türk kültürünü yeterince tanıyabildiğinizi düşünüyor musunuz?
5. Türk kültürü ile sizin kültürünüzü kıyasladığınızda ne gibi farklar ya da benzerlikler tespit ettiniz? Bu benzerlikler ya da farklar sizi nasıl etkiledi?
6. Türkçeyi öğrenirken kullandığınız ders kitabının Türkçeyi öğrenme ve Türk kültürünü tanıma konusunda size yeterli katkı sağladığını düşünüyor musunuz, neden?
7. Yabancılara Türkçe öğretimi programını sizin hazırladığınızı düşünün. Şu an kullanmış olduğunuz ders kitaplarında Türk kültüründen unsurlar görmek ister miydiniz? İsteseydiniz bu unsurlar neler olurdu?

A STUDENT - CENTERED STUDY ON THE CULTURAL TRANSFER DURING TEACHING OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Extended abstract

Introduction

Each community has a language established by its own world of thought. This world has community values for language, history, beliefs, and customs. Culture consists of these values. Therefore, a person who learns a language is also exposed to the culture it belongs.

Language helps cultural transfer and transfer of knowledge from one generation to another. People born in a society grow up learning the language of that community. When a person learns the language of a society, he gets both the idea of the community and the culture. Language is the most important element in order for culture to survive and be conveyed to future generations (Okur & Keskin, 2013).

Things like communication, transportation, and commerce have become easier because of many developments in today's world. These developments have increased the importance of foreign languages. Nowadays, it is essential to know one foreign language. Moreover, learning a second and third language has become a necessity.

The increase in the number of Turkish learners, Turkish teachers, and Turkish teaching resources brings to mind the issue of Turkish language teaching methods or how Turkish should be taught. In addition to that, it arises the question whether Turkish culture can be taught adequately during Turkish language classes.

Considering the relations between language and culture, the cultural transfer is extremely important in teaching a language. The goal in teaching foreign languages is to convey culture to the students so that they can achieve the success in that language.

It is easier to accomplish these cultural goals while learning the foreign language in the country it is spoken at. The student can live the language. Hence, s/he can learn many things they may not learn from books, lecturers or teaching centers.

The aim of this study is to determine whether Turkish cultural centers are adequate to convey Turkish culture. This study, which is considered to be crucial for Turkish Cultural Center in Novi Pazar, Serbia, examines opinions of foreign students about the cultural center, lecturers, and coursebooks. As a result of this study, certain issues that are to be developed can be found in the conclusion.

Method

In this study, a qualitative case study approach was utilized. Focus group discussions were used to collect data. The sample of the study consisted of 13 students who attended B1 Level courses in Turkish in Novi Pazar Turkish Cultural Center during the 2017-2018 academic year. The study was conducted with two different groups. The first group consisted of 7 students and the second group comprised 6 students. The students were selected according to the purposeful sampling method.

Discussion and conclusion

The results of the study show that the opinions of the students about cultural extension in Novi Pazar Turkish Cultural Center are mostly positive. One conclusion concerning foreign language learning is that TV programs are one of the most crucial sources during language acquisition. Therefore, the role of TV programs is considered to be essential as an external source for language learning. Another conclusion is that culture is a factor which not only can increase the interest in language learning but also can significantly ease the learning process of a language. Finally, coursebooks may not be the only source for cultural transfer. Students and lecturers should consider it as a complementary factor.

Based on the conclusions from the study, it is possible to offer the following suggestions:

1. Students in Turkish Cultural Centers should be taught with the assistance of TV shows that provide correct cultural facts and not the ones that transmit Turkish culture in a wrong way.
2. The same books should not be used to teach Turkish to foreigners in and outside of Turkey. While choosing the coursebooks, the culture of the region, where the language is taught as a foreign language, should be considered. Cultural similarities should be placed in coursebooks.
3. According to this study, these Turkish learners did not learn Turkish as a first foreign language. The opinions of students who learn Turkish as a foreign language should be taken into consideration when preparing coursebooks.
4. Culture and language are inseparable. Students who learn Turkish as a foreign language outside of Turkey are not engaged with the Turkish language and culture in their daily life. Hence, cultural trips should be organized to Turkey.
5. Turkey has seven regions and each region has its own culture. In coursebooks, only the big cities such as İstanbul and Ankara are covered. Yet, the cultures of all the regions in the country should be equally included in the coursebooks.
6. Lecturers should not be selected from English, French or German fields of study. Teaching Turkish does not only mean teaching a language but it also means teaching a culture. Therefore, the lecturers should be selected from the Turkish and Turkish Language and Literature fields of study.